

ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ်

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးပုၤဂွံဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်ဒုသဝိပုၤ

တၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်

လၢယုၤ၁၅သီ, ၂၀၁၈နံၣ်/ KHRG လံာ်ကတြၢၢ်နီၣ်ဂံၢ်-18-3-NB1

ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးအတၢ်မၤသံပုၤကညီတတၢ်ခိၣ်နၢ်စီၤအိၣ်မူဖဲမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, လၢအုၣ်တြီၢ် ၂၀၁၈နံၣ်

တၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်တဘျီအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ဖဲလၢအုၣ်တြီၢ် ၅သီ ၂၀၁၈နံၣ်အန့ၤ, စီၤအိၣ်မူဘၣ်တၢ်မၤသံကွံာ်အီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး ဖဲအလဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါ ဘၣ်ယးတၢ်ရၢကရိထီၣ်သးလၢတၢ်တိၤစၢမၤစၢ ပုၤဘၣ်ယုၤမ့ၢ်ဟးဖျါး ဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဝံၤ ဟဲက့ၤလၢက့ၤ ဖဲအတုၤဖဲ ထံဆံၣ်ထၣ်ပျီ (ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးအီၤလၢတရံးပျီ)ယၤ, လၢမုၢ်ပျီကရူာ်, လူၤသီကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤဖဲကနံၣ်အံၤဒၣ်လဲၣ်ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတဖုးထီၣ်သ့ၣ် ညါဝဲစီၤအိၣ်မူအဟံၣ်ဖိယိဖိလၢအချၢ်လီၤဘၢလီၤဝဲစီၤအိၣ်မူအစီၣ်အိၣ်တၢ်လီၤဒ်သးဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိကမၤဘျီ ဖးသီထီၣ်က့ၤအီၤဒ်ပုၤကညီလုၢ်လၢအိၣ်ဝဲအသးဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ် KHRG ကွဲးပာ်ဖျါထီၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်ဖုၣ်တဘျီအံၤ လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ယုးယီၣ်လၢကပီၤဆူစီၤအိၣ်မူ အတၢ်မၤဂ့ၤတဖၣ်လၢအပုၤတတၢ် အဂီၢ်ဒီးဝဲၣ်ထံနီၤဖးက့ၤပယီၤသုးတၢ်မၤသံစီၤအိၣ်မူဂွံဝိခွဲးယာ်ထီၣ်ဝဲထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး(NCA)တၢ်သိၣ် တၢ်သီတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢက့ၤဒ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.⁹

တၢ်ကတိၤလၢညါ

လီၤကဝိကညီပုၤထူလံာ်ခိၣ်နၢ် စီၤအိၣ်မူ ဘၣ်တၢ်မၤသံကွံာ်အီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ်ဖဲ လၢအုၣ်တြီၢ် ၅သီ ၂၀၁၈နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ဒ်ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ် KHRG ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကစီၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲအသး, စီၤအိၣ်မူအံၤ ဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤလၢ ကလံာ်ထံးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဝဲလီၤခိၣ်သ့ၣ် (SCH) ခိၣ်ချၢ သုးရၢၣ်နီၣ်ဂံၢ် (351) ဖဲ လဲၤတၢ်အိၣ် ဖျါဝံၤဟဲက့ၤတုၤဖဲ ဝဲၣ်သိခိၣ်တၢ်လီၤ, ထံဆံၣ်ထၣ်ပျီ (ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးအီၤလၢတရံးပျီ)ယၤ, လၢမုၢ်ပျီကရူာ်, လူၤသီကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျါလၢစီၤအိၣ်မူလဲၤထီၣ်အံၤဘၣ်ယးတၢ်ရၢကရိရဲၣ်က့ၤလီၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်တိၤစၢ မၤစၢလၢပုၤ လီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဖဲ စီၤအိၣ်မူနီၣ်ဝဲကညီဒီးကလုာ်ကသးသုး

⁹ တၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်တဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤအီၤလၢ KHRG ဝဲၤဒၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ ဒီးဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ အဟဲခိၣ်ဖျါ သးလၢလီၤကဝိပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိဖဲပုၤကီၢ်ရၢၣ် လၢအဘၣ်တၢ်နဲၣ်လိအီၤလၢကမၤနီၣ်မၤယါဝဲလီၤကဝိပုၤဂွံဝိခွဲး ယာ်တၢ်အိၣ်သး တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ် KHRG တၢ်မၤနီၣ်မၤယါအကျိၤအကျဲတဖၣ်ဖျါဖျါဖျါ အဂီၢ်ဒီးဒ်သးကန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဆဲးကျိးအ တၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါတဖၣ် လီၤလီၤဒၣ်ဝဲဒီး သဝိဖိလၢကီၢ်ပယီၤကလံာ်ထံးပုၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ် ဒီးဒ် KHRG အတၢ်ပညိၣ်အိၣ်ဝဲအ သးန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် လၢကတီၢ်ထီၣ် တၢ်ကစီၣ်လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ် လၢပျီပုၤတဖၣ်ခဲလၢာ် ဖဲဘၣ်တၢ်မၤအီၤဒ်အကျိၤအကျဲအိၣ်ဝဲအသး ဝံၤဒီး တၢ်ကျိၣ်ထံအီၤ ဒီးတၢ်ကွံာ်ကဒါက့ၤပုၤလၢအ တုၢ်ဘၣ်တၢ်အဂၤအတၢ်ဘၣ် တၢ်ဘၢအဂီၢ်ဒီး ဘၣ်တၢ်မၤဘၢအဂီၢ်အကျိၤလၢအကါ ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ပာ်ဖျါအဂၤလၢအဘၣ်ထွဲလီၤသးတဖၣ် ဘၣ်တၢ်နီၤ ဖးလီၤဆူတၢ်ကစီၣ်အကလုာ်, တၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်လီၤတၢ်က့ၤ ဒီးအနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်သးဖးအါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤလၢအ ဘၣ်ထွဲလီၤ သးတဖၣ်တခါစုာ်စုာ်အဂီၢ် ဝံၤသးစူၤကွံာ်ဘၣ်လၢ KHRGတၢ်ကစီၣ်သန့တက့ၢ်.

မုဒိန် (KNDO) သုးရုဉ် နီဉ်ဂံ (၁), သုးဒုနီဉ်ဂံ (၂) သုးဒုခိဉ်ခံဒီးသိလုဉ်ယီၤန့ဉ်လီၤ. KNDO သုးဒုခိဉ်ခံအံၤ မၤစီအိဉ်မူကလဲၤတိဆုၤအိၤဆူလၢၤမုၢ်ပျီဟီဉ်ကဝီၤန့ဉ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ကဲထီဉ်သးဝံၤအဆၢကတီၢ်, စီအိဉ်မူအံၤဘဉ်တၢ်ခးသံကွံာ်အိၤဒီးတုၤခဲအံၤ စီအိဉ်မူအစိဉ်အိဉ်ဖဲလဲဉ်န့ဉ်တၢ် တသုဉ်ညါဒီးအိၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ. KNDOသုးဒုခိဉ်ခံအံၤယုၤဖျးကွံာ်အသးသမူန့ၢ်ဘဉ်ဆဉ်အကျိးဖးဒိဉ်ချံလွံၢ်ဖျဉ်အံၤ အိဉ်တုၢ်ကွံာ်ဖဲတၢ်ကဲထီဉ်သးအလီၢ်န့ဉ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးသုဉ်တဖဉ်မၤဟးဂီၤကွံာ်ဖဲစီအိဉ်မူအသိလုဉ် ယီၤ ဒီးဟံးကွံာ်အသိလုဉ်ယီၤလိဆဉ်ဒါ(battery)န့ဉ်လီၤ.ဖဲကညီဒီကလုာ်သုးမုဒိန်(KNLA)သုးတဖဉ်လဲၤတုၤဖဲတၢ်ကဲ ထီဉ်သးအလီၢ်အဆၢကတီၢ် အဝဲသုဉ်ထံဉ်က့ၤဒဉ်ထဲ စီအိဉ်မူအသ့ၣ်အစီအိဉ်လၢဟီၢ်ခိဉ်လိာ်ဒီးအသိလုဉ်ယီၤဟး ဂီၤတခိဉ်အံၤန့ဉ်လီၤ. ဒိဖျိလၢတၢ်တထံဉ်လၢစီအိဉ်မူအစိဉ်ဖဲတၢ်ကဲထီဉ်သးအလီၢ်အံၤဘဉ်အယိ ပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိတ ဖဉ်ဆိကမိဉ်ဒီးဘဉ်ယိဉ်ဝဲလၢစီအိဉ်မူအံၤဘဉ်တၢ်မၤဆါမၤပယုၤအိၤလၢကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးသုဉ်တဖဉ်အံၤတုၤအသး သမူဟးထီဉ်ကွံာ်တစုသုဉ်သုဉ်ဒါန့ဉ်လီၤ. လီၢ်ကဝီၤဖိတဖဉ် ဆိကမိဉ်ဝဲလၢကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးတဖဉ်အံၤ ခုဉ်လီၤဘၢ ကွံာ်စီအိဉ်မူအစိဉ်အံၤလၢအဝဲသုဉ်တၢ်ခုသုဉ်အလီၢ်န့ဉ်လီၤ.

စီအိဉ်မူအဂ့ၢ်ဖုာ်ကိာ်

စီအိဉ်မူအံၤ မ့ၢ်ဝဲပုၤထူလံာ်ဖိတဖဉ်လၢလီၢ်မုၢ်ပျီဟီဉ်ကဝီၤပုၤန့ဉ်လီၤ. အသးနံဉ်အိဉ်ဝဲ ၄၂နံဉ် ဒီးဘဉ်လုာ်အိၢ်လုာ်အိဉ်ဝဲ အဖိနီၢ်ဆံး(၇)ဂၤဒီးအမၤန့ဉ်လီၤ. အဖိသဒါတဂၤအံၤအိဉ်ဒီးဒဉ်ထဲ အလၢ ၁၀ ဧၤန့ဉ်လီၤ. ဒဲကညီဖိခိဉ်ယၢဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်မၤပုၤဘျးစဲကရၢ(KESAN)တၢ်မၤနီဉ်မၤယါဘဉ်ယးစီအိဉ်မူအတၢ်အိဉ်မူအဂ့ၢ်ဖုာ်ကိာ်ဟီၤထီဉ်ဝဲအသိး စီအိဉ် မူမုၢ်ပုၤလၢအဟူးဂဲၤဒီးသဒါကညီပုၤထူလံာ်ဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, မ့ၢ်ပုၤဖဲမုၤလၢပုၤဟီဉ်ကဝီၤ, လုာ်လၢထူသန့ဒီးခိဉ်ယၢ န့ဆၢဉ်သုဉ်တဖဉ်အံၤန့ဉ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤတဂၤလၢအသုဉ်ဆူဉ်သးဂဲၤဒီးဟ့ဉ်လီၤအသးလၢာ်လၢာ်ဆုဆုလၢအပုၤ တတၢ်မၤဒီးတၢ်ဂုဉ်ထီဉ်ပသီထီဉ်အဂီၢ်ဒဲပုၤထူ လံာ်ဖိခိဉ်နီၤတဂၤအသိးန့ဉ်လီၤ. စီအိဉ်မူအံၤဟ့ဉ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ယိဉ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်ကရၢ(Salween Peace Park)ဒီးလုၤသီဖိဒုကရၢလၢအပုၤတတၢ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

တၢ်မၤသံစီအိဉ်မူ: မ့ၢ်တၢ်မၤကမာ်ဝဲ NCA တၢ်သိဉ်တၢ်သီတၢ်ဘျးခိဉ်သုဉ်ဒီးဟီဉ်ခိဉ်ဒီဖျဉ် ပုၤဟီဉ်ခိဉ်ဖိခွဲးယာ်

စီအိဉ်မူအမၤလၢအမုၢ် နီၢ်ခ--- အံၤတဲဖျါထီဉ်ဘဉ်မနုာ်အဝဲလဲၤက့ၤဒီးတၢ်ဖဲတၢ်သဘဉ်သဘဉ်အဆၢကတီၢ်လဲဉ် န့ဉ် မ့ၢ်လၢအဝဲအံၤန့ဉ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးသုဉ်တဖဉ်အံၤတခးကမုၢ်ဘဉ် ဒဲNCA တၢ်သိဉ်တၢ်သီတၢ်ဘျးခိဉ်သုဉ် အိဉ်ဝဲအသိးန့ဉ်လီၤ. တကးဒီးဘဉ်အမဲာ်ညါ, တချုးလၢစီအိဉ်မူသံဒီးဘဉ်အဆၢကတီၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးသုဉ်တ ဖဉ်ဟံးလီၤဝဲလံာ်ပရၢသုဉ်တဖဉ်လၢကမုၢ်ဟးဝုၤဝီၤကျဲကဟံးဒီးဟံးဖျါထီဉ်ဝဲကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးဟူးဂဲၤသုဉ်တဖဉ်အ တၢ်ပညိဉ်ဒီးကသုဉ်ထီဉ်တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်သးဒီးလီၢ်ကဝီၤကမုၢ်ကဝုၤထီဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. လံာ်ပရၢလၢကီၢ်ပယီၤပဒိဉ် သုးသုဉ်တဖဉ်ဟံးလီၤဝဲလၢလီၢ်ကဝီၤဟံးဖျါထီဉ်ဝဲဆူဉ်ဆူဉ်ကလၢာ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးတဖဉ် တမၤအာဝဲကမုၢ်ဘဉ် န့ဉ်လီၤ.

ဘဉ်ဆဉ်သန့က့, ကလံၤထံးကီၢ်ပယီၤပဒိဉ်သုးဝဲလီၢ်ခိဉ်သုဉ်(SCH) ခိဉ်ချုသုးရုဉ်နီဉ်ဂံ (351) တလူၤပိာ်မၤထွဲ အတၢ်ကတိၤဘဉ်ဒီးခးသံကွံာ်ဝဲကမုၢ်လၢအတအိဉ်ဒီးစုကဝဲလၢအမုၢ်စီအိဉ်မူအံၤန့ဉ်လီၤ. သုးဒုခိဉ်ခံလၢအဒီးပိာ် ဝဲစီအိဉ်မူအသိလုဉ်ယီၤခံတဂၤအံၤမုာ်စိာ်ဝဲကျိခိဉ်ဒီးကျိဖးဒိဉ်သုဉ်လွံၢ်ဖျဉ်ဘဉ်ဆဉ် တၢ်ခးသံစီအိဉ်မူဂ့ၢ်ဝီအံၤ မ့ၢ် တၢ်မၤကမာ်ဝဲNCAတၢ်သိဉ်တၢ်သီတၢ်ဘျးခိဉ်သုဉ်န့ဉ်လီၤ.ဒီးန့ၢ်ဘဉ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကစီဉ်အဂၤတဖဉ်လၢအဟံးဖျါထီဉ်ဝဲ လၢဂီၤခိတနံၤယိယိဖဲစီအိဉ်မူဘဉ်တၢ်ခးသံကွံာ်အိၤဖဲ လၢအုၤဖြဉ် ၅သီ ၂၀၁၈နံဉ်န့ဉ် ကီၢ်ပယီၤသုးတဖဉ်ခးစ့ၢ်ကိးက မုၢ်လၢအဟးဒီးဝဲသိလုဉ်ယီၤတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဘဉ်ယးဒီးတၢ်မၤသံစီအိၣ်မူဂ့ၢ်ဝီအံၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်မၤကမၣ်ဝဲ NCAတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢခိၣ် သ့ၣ် အဆၢဒိၣ်နီၣ်ဂံၢ်(၃) ဒ်သုးဖိၣ်စုကဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးဝဲအသိး “ဟးဆွဲးတၢ်မၤတရီၢ်တပၢ်ပှၤ နီၢ်တဂၤဒၣ်ဝဲအသုးသ့ၣ်လၢကပီၤ, တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, တၢ်ဖိၣ်ဒုးယာ်လၢအတဖိးဒီးသဲး, တၢ်ဖိၣ်ကမဲတၢ်, တၢ်မၤ ဆါပယွဲ, တၢ်ရူလိာ်မၤဘဉ်ပှၤလၢအတလီၤပှၤကူပှၤကညီဘဉ်, တၢ်ဖၢန့ၣ်လီၤပှၤလၢယိာ်ပှၤ, တၢ်မၤသံမၤဝီဒီးတၢ်အ ဂ့ၢ်အဂၤလၢအကမၤလီၤမၤကွံာ်ပှၤနီၢ်တဂၤအတၢ်မ့ၢ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.” အါန့ၢ်အန့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်အံၤမၤက မၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲ ဟံၣ်ခိၣ်ဒီဖျါၣ်အလံာ်ဘိးဘဉ်ရၤလီၤဘဉ်ယးပှၤဟံၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ် (UDHR) အဆၢဒိၣ်နီၣ်ဂံၢ်(၃) လၢကွဲး ဟံၣ်ထီၣ်အသးလၢ “ပှၤကိးဂၤဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကအိၣ်မူလၢအဘဉ်ဘၢဒီးသဘျူ န့ၣ်လီၤ.” ကီၢ်ပယီၤသုး တၢ်မၤသံစီအိၣ်မူအံၤ မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤကမၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယာ်ကွီၢ်မ့ၢ် လၢအအိၣ်ကွဲးဟံၣ်တုၢ်လံာ်အသးလၢ ၁၉၄၉န့ၣ် တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖးဒိၣ်ဖဲကွဲးန့ၣ်ဝဲဒုး ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီခိၣ်သ့ၣ် အဆၢဒိၣ်နီၣ်ဂံၢ်သၢဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်တြီယာ်တၢ် မၤသံမၤဝီကမၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘဉ်တၢ်ဒီအိၣ်ဖဲ လါအုၣ်ဖြီၣ် ၁၃သီ, ၂၀၁၈န့ၣ် ဖဲထံဆံၣ်ထီၣ်စံာ်ပျီ (ဘဉ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိး အိၣ်လၢတရံးပျီ)တၢ်လီၤ, လၢမၤပျီကရူၢ်, လူၤသီကီၢ်ဆဉ်, ဖၣ်ပူၣ်ကီၢ်ရူၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတၢ်ဘဉ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ် ဝဲစီအိၣ်မူအသိလုၣ်ယီၤဖဲကလံာ်ထံးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဝဲလီၤခိၣ်သ့ၣ်(SCH) ခိၣ်ချ့ သုးရူၢ်နီၣ်ဂံၢ် (351) ခးအိၣ် အလီၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးမၤဟးဂီၤကွံာ်သိလုၣ်ယီၤအလီၤမ့ၢ်ပျံးဒီးဟံး ကွံာ်ဝဲသိလုၣ်ယီၤလီၤဆဉ်အန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤခံဘဉ်တဘျီအံၤ ဟံၣ်ဖျါဝဲစီအိၣ်မူအသ့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ယာ်လၢဟံၣ်ခိၣ်လိာ်ဒီးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ဒီးကီၢ်ပယီၤ သုးကျိချံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.[တၢ်ဂီၤ: KHRG]

ကီၢ်ပယီၤသုးရၤလီၤဝဲလံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါဘဉ်ယး တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤလၢ အတၢ်ကစီၣ်အမ့ၢ်တီကရူၢ်တၢ်ရၤလီၤပူၤဒ်အံၤ, ကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်ခးသံစီအိၣ်မူအံၤသမၤဝဲလၢအသုးခးမၣ်ဘဉ်အိၣ်အယိဒီးစံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်မၤစီအိၣ်မူအိၣ်ပ တုာ်ဘဉ်ဆဉ်စီအိၣ်မူတအိၣ်ပတုာ်ဘဉ်အယိန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤလံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါတဘျီအံၤအပူၤစံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢပှၤခံဂၤ အံၤအဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်တယာ်ဝဲလၢသုးလၢအကူၣ်တရံးခူသ့ၣ်တၢ်လၢတၢ် ထီၣ်ဒုးအဂီၢ်ဒီးပှၤဆိလီၤမ့ၢ်ပီၤတဖၣ်အ ကျါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါအံၤအဖီခိၣ်, ပယီၤသုးဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲ တၢ်မၤသံစီအိၣ်မူအံၤ ဒ်တၢ်အုၣ်သးတခါလၢအမ့ၢ်စီအိၣ် မူအတၢ်ကမၣ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးလံာ်တၢ်ရၤလီၤတဘျီအံၤန့ၣ် ဘဉ်တၢ်ယၢထီၣ်စ့ၢ်ကိးအိၣ်လၢ အုၣ်ယဉ်ဝ ခိၣ်တၢ်ကစီၣ်သန့တၢ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ဘဉ်ယးဒီးကီၢ်ပယီၤသုးမၤဒိၣ်လံာ်တဖျါဘဉ်အံၤန့ၣ် နီၢ်ခ- --ကုၤခိဆၢကုၤဝဲလၢ အနာ်ဝဲသပျံာ်ကတၢ်လၢအဝဲအံၤဖဲ တၢ်ကဲထီၣ်သးအခါ အဝဲတယုာ်ကွံာ်ဝဲဘဉ် မ့ၢ်လၢအသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ယာ်ဝဲအါမးဖဲတၢ်ကဲထီၣ်သးအလီၤ ဒီးအသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးအသးလၢသ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ကဲထီၣ်သးကပိာ်ကပၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်ဘၢမၤလုာ် (Burma Link) တၢ်ကဆိၣ်သန့ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲအသိး, စီဆၢဘျုးဒိၣ်လၢအဒီးပိာ်ဝဲစီအိၣ်မူအသိလုၣ် ယီၤတဂၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ “ဖဲယထံာ်ပယီၤတဖၣ်အခါ ယဖုလီၤကွံာ်လၢသိလုၣ်ယီၤခိၣ်ဒီးကွံာ်ကွံာ်တဘျီယီၤလီၤ.

စီအိုင်မူတခီအဝဲမပတုတ်ဝဲအသိလုဂ်ယီၤတန့ၢ်တထံၣ်ယီၤဘၣ်ဘျီ...သုးကခးဝဲအိၤန့ၣ်. ဝဲယကွံၣ်လၢပှၢ်ပှၢ်အခါ ယန့ၢ်ဟူကျိၣ်သိၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တၢ်တုသုးသိလုဂ်ကျဲတၢ်ဘၣ်ကံၣ်ဂုၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယုၢ်မံးဖျိး

စးထီၣ်လၢလါနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၇နံၣ်လံၤလံၤ, တၢ်ဖုၣ်ဆၢဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤလၢကီၢ်ပယီၤသုးဒီး KNLA သုး အဘၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးတုဂ့ၤထီၣ်ကဒါအသုးသိလုဂ်ကျဲလၢအသုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်ဖဲလၢ်မုၢ်ပျီဒီးခူပူၤ ကရူၢ် ခံဘၣ်အံၤအဘၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအဟဲတုသုးသိလုဂ်ကျဲတဖၣ် မုၢ်သုးကျိၣ်လၢအ ဟဲလၢ တီအူကီၢ်ရၣ်တခီ (လၢအမုၢ် ကလံၤထံးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဝဲလီၤခိၣ်သ့ၣ်)န့ၣ်လီၤ. ဘၢမၤလုၣ်တၢ်ကစီၢ်သန့ ဟ်ဖျါထီၣ် စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိဝဲ KNLAသုး ဒီးချါလွံၢ်ထူၣ်ကီၢ် ရၣ်ခိၣ်န့ၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ဘၣ်ယးအသုးတၢ်ဟဲတုသိလုဂ်ကျဲအံၤလဲၤန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်တုသုးသိလုဂ်ကျဲတၢ်တိၣ်ကျဲအံၤမုၢ်ဝဲဖဲခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၤအပူၤဒီးလီၢ်ကဝီၤကမုၢ်တဖၣ် လဲၤကွဲးဖဲမၤဝဲအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. သုးသိလုဂ်ကျဲဝဲအံၤ လဲၤခိၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတဖိတဖၣ်အတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ် အလီၢ်ဒီးကညိပုၤထူလံၤဖိအသ့ၣ်ပုၤတဖၣ် ဘၣ်ဆၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးတဖုအံၤ တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆိတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢကမုၢ်ဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ပုၤန့ၢ်စိန့ၢ်ကမီၤတဖၣ်အအိၣ်ဒၣ်လဲၤတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်မၤကမၣ်ဝဲတၢ်စုဆူၣ် ခိၣ်တကးအယိ လီၢ်ကဝီၤကမုၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်လဲၤကွဲးဖဲမၤတၢ်လံၤလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤတၢ်မၤ သံစီအိၣ်မူဂ့ၢ်ဝီအံၤမုၢ်တၢ်အဒိတခါလၢကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်တုသိလုဂ်ကျဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ လီၢ်ကဝီၤပုၤတတဖိတဖၣ် အဂီၢ်ဒဲလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

	တၢ်ဂီၤအံၤဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အိၣ်ဖဲလၢအူၣ်ဖျါ ၁၃သီ, ၂၀၁၈ နံၣ် ဝဲလၢ်မုၢ်ပျီတၢ်လီၢ်, လၢ်မုၢ်ပျီကရူၢ်, လူသီကီၢ် ဆၣ်, မုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါ ထီၣ် စီအိၣ်မူအမၤ နီၢ်ခ--- လၢအသးနံၣ်အိၣ် ၃၅ နံၣ် တဂၤအံၤန့ၣ်လီၤ. နီၢ်ခ---အံၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ကီၢ်ပ ယီၤသုး အတၢ်မၤသံကွံၣ်အဝၤအဂ့ၢ်ဒီး ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ် ကိး အတၢ်ထံၣ်ခိၣ်ဆၢကူၤကီၢ်ပယီၤသုးအတၢ်ထုး ထီၣ်လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ဘၣ်ယးအတၢ်သမၤကွံၣ် အ တၢ်ကမၣ်ဒီးတၢ်ဟံးမူဟံးဒါ လၢအတၢ်ခးသံကွံၣ် စီ အိၣ်မူဂ့ၢ်ဝီအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိး အ ဟံၣ်ဖိယိတၢ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဒီးတကီၢ်ခါ တၢ်တၢ် တၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.[တၢ်ဂီၤ: KHRG]
---	---

ကီၢ်ပယီၤသုးလၢအအိၣ်ဆိလီၤအသးလၢမုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရၣ်သုးကလၢသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဝဲတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢကီၢ်ပ ယီၤသုးလၢအတုသုးသိလုဂ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တုသုးသိလုဂ်ကျဲဝဲအံၤ မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲကမုၢ်တဖၣ် အသ့ၣ်ပုၤ, ခုးဒီးစံာ်ပွဲၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢကရူၢ်သၢဘၣ်အပူၤလၢအမုၢ် စီမုၢ်ပျီ, လၢ်မုၢ်ပျီဒီးခူပူၤကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကမုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသန့က့ တၢ်တမၤတၢ် ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးဆူၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတအိၣ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢကီၢ် ပယီၤသုး အတၢ်တုကျဲလၢအသုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်ဖဲခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ တအိၣ်ဒီးတၢ်ယုၢ်ဆိတၢ်ပျဲလၢ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်အယိ မုၢ်တၢ်လၢအမၤကမၣ်ဝဲ တၢ်မၤထံးကီၢ်ဒိဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအလံာ်ယံးယၢ်အဆၢ ဒိၣ်နီၣ်ဂံၢ်(၈), အဆၢဖိ(၁) လၢအဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ, “သုးဖိၣ်စုကဝဲၤန့ၣ်တဖုလၢလၢ အသုးကျိၣ်မုၢ်ဟူးဂဲၤလၢလီၢ်ကဝီၤ လၢအဘၣ်တၢ်ပၤအိၣ်လၢသုးဖိၣ်စုကဝဲၤန့ၣ်အဂၤသ့ၣ်လၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပျဲလၢပုၤတၢ်အန့ၣ်ဝဲန့ၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးစၢ်အိၣ်မူအဟံၣ်ဖိယီဖိ

စီအိတ်မူအမာယုထိပ်ဝဲလာ ကီပယီသုးသုတ်တဖှ်ကဟးထိပ်ကွံာ်လာ ကညီပုထူလံးဖိတဖှ်အဟိတ်ကဝီပူ ခဲလက်န့ဉ်လီၤ. တံာ်လာအလိပ်ဘဉ်ဝဲဒိဉ်န့ဉ်ဒီး တံာ်ဘဉ်တံာ်ဘာလာအကွဲဘဉ်ကွဲဆူဟံဉ်ဒီးဖံးအိဉ်မးအိဉ်ဘဉ်ကွဲတံာ်လာ အစံာ်ကျိးပူပျဲဒီးတံာ်သဘျူန့ဉ်တအိဉ်နီတမံးလက်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. စီအိတ်မူအဟံဉ်ဖိယီဖိခဲအံၤ ဘဉ်ယုအိဉ်ကမ့ဆူသုဉ်လာပျံာ်လက်ကျါ ခီဖျိတံာ်သဘဉ်သဘုဉ်အံၤကဲထိဉ်အသးလာ ကီသုလုးသုးဒီးကီပယီသုးအဘဉ်စၤအယီ အဝဲသုဉ်ကွဲဆာဉ်မာ်ဘဉ်ဒီးတံာ်လုာ်အိဉ်နီခိသးသမူ အတံာ်ဂုာ်ကီသုဉ်တဖှ်န့ဉ်လီၤ. စီအိတ်မူတအိဉ်လက်အလီၢ်ခဲ အမာဘဉ်ဂုာ်ကျဲးစးမးလာပျဲအဟံဉ်ယီတံာ်လိဉ် ဘဉ်သပျံာ်ပျံာ်ထဲတကုလာအဖိတံာ်အိဉ်ဆူအိဉ်ခဲဒီးတံာ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တံာ်အံၤမုာ်တံာ်ဝဲတံာ်ယီ လာအယုဒိဉ်မးလာ ပိာ်မုဉ်တကုအဂီၢ် ဖဲလာအဘဉ်ယုအိဉ်ကမ့ခီဖျိတံာ်သဘဉ်သဘုဉ်အယီအံၤန့ဉ်လီၤ. နီၣ်ခ--အံၤဝဲအါထိဉ်ဝဲဒ်အံၤ, “လာကီပယီသုးအတံာ်ဟူးတံာ်ဂဲတဖှ်အယီ အခဲအံၤယဘဉ်ဟးကွံာ်အိဉ်ကမ့လာ ပျံာ်လက်ကျါဒီးတံာ်ဂုာ်ကီအိဉ်ကတံာ်လာယကွဲဆာဉ်မာ်ဘဉ်အိဉ်မုာ်ဝဲတံာ်အိဉ်တံာ်အိဉ်ဒီးတံာ်အိဉ်ဆူအိဉ်ချ့န့ဉ်လီၤ.”

တၢ်ကတိၤကျၢ်တံၢ်

5